https://chilot.me

በኢትዮጲያ ፌደራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር

በሕይወት ባሉ ዘመዳሞች መካከል ስለሚደርግ የአካል ክፍሎች ንቅለ ተከላ ህክምና አሰጣጥ መሚሪያ

ጥር 2007 ዓ.ም

<u>መግቢያ</u>

ከበርካታ አመታት በፊት በበለፀጉት ሀገሮች የተጀሚው የንቅለ ተከላ ህክምና በሃገራችን ከአይን ብሌን ንቅለ ተከላ በስተቀር ሳይተገበር የቆየ ቢሆንም በአካል ክፍሎች ህመም ምክንያት ለሚሰቃዩ እና ለሞት

ለሚዳረጉ ግለሰቦች የህክምና መፍትሄ ከማስጠት አንፃር ህክምናው እንዲዳብርና በስፋት እንዲሰጥ ለማድረግ የአሰራር መመሪያ በሚፈለጉ፤

በሃገራችን የህግ ስርዓት ንቅለ ተከላ የሚከሄደው ለንግድ አላማ ካልሆነ እና የለጋሹን ጤንነት ሁኔታ ሚይጎዳ ሚሊኩ እስከተካሄደ ድረስ ንቅለ ተከላ ማካሄድ እንደሚቻል የተደነገገ በመሆኑ፤

ምንም እንኳን ህክምናው የጤና አገልግሎት አካል መሆኑ በሃገራችን የተለያዩ ህጎች ተደንግጎ የሚገኝ እና ህጎቹም አገልግሎቱን ለማስጠት በቂ ናቸው ሊባል ቢችልም በንቅለ ተከላ ህክምና ወስጥ ሊነሱ የሚችሉ ሌሎች ጉዳዮችን ከሃገራችን ተጨባጭ ሁኔታ ጋር በማጣጣም በህግ መወሰን አስፈላጊ ሆኖ በማኘቱ፤

በሃገራችን በአሁኑ ጊዜ ንቅለ ተከላ ለማካሄድ የሚችሉ የጤና ተቋማትን መፍጠር እንደሚቻል ከግንዛቤ በማስገባት ህክምናወን በነዚሁ የጤና ተቋማት በማስጠት ዜጎች ህክምናወን ለማግኘት ወደ ሌላ ሃገር በሚሄድ የሚያወጡትን ከፍተኛ ወጪ እንዲያስቀር እንዲሁም ህክምናወን ፍትሃዊ በሆነ ሚሊኩ ለሁሉም ታማሚዎች ተደራሽ እንዲሆን ወጥ የአሰራር ስርዓት ለማዘርጋት፤

ከሌሎች ሃገራት ተሞክሮ የንቅለ ተከላ ህክምና አገልግሎት ለንግድ አላማ መዋሉን ለመቆጣጠር አዳጋች ሆኖ ለከፍተኛ የማህበራዊ ቀወስና የወንጀል ድርጊት የሚያጋልጥ መሆኑን በሚረዳት የሰዎች የአካል ክፍሎች ለማገኟና ለማትረፊያ እንዳይሆኑ ለመካላከል፤

ከንቅለ ተከላ ህክምና ጋር ተያይዞ ሊከሰቱ የሚችሉ የሰዎችን ሰብአዊ ክብርና ማሰረታዊ ነፃነቶች የሚጋፉ ማኽቸወም ከስነምግባር ወጪየሆኑ ህገወጥ አሰራሮችን ለመካላከል፤

በአሁኑ ወቅት በሃገራችን ተግባራዊ የሚደረገው የንቅለ ተከላ ህክምና የስጋ ወይም የጋብቻ ዝምድና ባላቸው ግለሰቦች መካከል ብቻ መሆኑን ለመደንገግ፤

በንቅለ ተከላ ህክምና ተሳታፊ የሚሆኑ አካላትን ከመደበኛ ተግባርና ሃላፊነታቸው በተጨማሪ ህክምና ወስጥ ተሳታፊ በመሆናቸው የሚጠበቅባቸወን ተግባርና ሃላፊነት በዝርዝር ለማስቀመጥ፤

https://chilot.me

የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር በአዋጅ ቁጥር 691/2003 በአንቀፅ 10 በተሰጠው ስልጣን መሰረት ይህን መመሪያ አውጥቷል፡፡

1. **አጭር ርዕስ**

ይህ መመሪያ "በህይወት ባሉ ዘመዳሞች መካከል ስለሚደረግ የአካል ክፍሎች ንቅለ ተከላ ህክምና አሰጣጥ መመሪያ ቁጥር 344/2013" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. **አወጪው አካል**

የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር በአዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀፅ 10 በተሰጠው ስልጣን መሰረት ይህንን መመሪያ አውጥቷል፡፡

3. **ትርጉም፡-**

በዚህ መመሪያ ወስጥ ፡-

1. "ንቅለ ተከላ" ማለት ከአንድ ሰው የአካል ክፍል ወስዶ ወደ ሌላ ሰው አካል መትከል ማለት ነው፡፡
2. "አካል ልገሳ" ማለት አካልን በፈቃደኝነት ለሌላ ሰው አሳልፎ ለንቅለ ተከላ አላማ መስጠት ማለት ነው፡፡
3. "ለጋሽ" ማለት ከተለጋሽ ጋር የጋብቻ ወይም የስጋ ዝምድና ያለው ሆኖ አካሉን ለተቀባይ በፍቃደኝነት የሚሰጥ ሰው ማለት ነው፡፡
4. "ተቀባይ" ማለት ከለጋሽ ጋር የጋብቻ ወይም የስጋ ዝምድና ያለው ሆኖ የለምንም ክፍያ ከለጋሽ አካል የተሰጠው ሰው ነው፡፡
5. "አካል" ማለት በዚህ መመሪያ ተፈቀዱ አካላትን ወይም የአካል ክፍሎችን የሚጠቃልል ነው፡፡
6. "ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር" ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፡፡

7. "የጤና ተቋም" ማለት የጤና ማበልፀግ፣ የበሽታ ከላከል፣ ማከምና ማሌሶ ማቋቋም ስራዎችን ወይም አገልግሎት የሚያከናውን የመንግስት፣ መንግስታዊ ያልሆነ ወይም የግል ተቋም ነው፡፡

8. "የህክምና ባለሙያ" ማለት ህመምተኛውን በመመርመር የበሽታውን አይነት የሚለይና በመድሃኒት ወይም አካልን በመቅደድ የሚያክም የሰው ሃኪም ወይም እነዚህኑ ተግባራት እንዲያከናውን በባለስልጣኑ የተፈቀደለት የጤና ባለሙያ ነው፡፡

9. "ባለስልጣን" ማለት የኢትዮጵያ የምግብ፣ የመድሃኒት እና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ባለስልጣን ነው፡፡

10. "የብሄራዊ የንቅለ ተከላ ኮሚቴ" ማለት ከልገሳ በፊት የለጋሹን ፍቃደኝነት የሚያረጋግጥ እና በለጋሽ እና በተለጋሽ መካከል የጋብቻ ወይም የስጋ ዝምድና መኖሩን በሚረጋገጥ ንቅለ ተከላውን ለሚያከናውነው ተቋም አካል ልገሳ እንዲከናወን ፍቃድ የሚሰጥ በባለ ስልጣኑ የሚቋቋም ከተለያዩ መንግስታዊና መንግስታዊ ካልሆኑ ተቋማት የተውጣጡ አባላት ሰስብስብ ነው፡፡

11. "የንቅለ ተከላ ተቋም" ማለት በባለ ስልጣኑ ልዩ ፍቃድ የተሰጠው የንቅለ ተከላ ተግባር የሚያከናውን የጤና ተቋም ነው፡፡

12. "በምክር ላይ የተመሰረተ ፍቃድ" ማለት ንቅለ ተከላ የሚድረግ ሂደቱ፣ ተፅዕኖ ፣ ጉዳቱና ጠቀሜታውን ለጋሹ በሚረዳው ቋንቋ ወይም ምልክት ምክር ተሰጥቶት ፍቃዱን መስጠት ነው፡፡

13. "የህክምና ደረጃ" ማለት ባለስልጣኑ ለጤና ተቋም ፍቃድ ሲሰጥ የጤና ተቋማቱ ማሟላት ያለባቸው መስፈርት ሲሆን መስፈርቱ በህግና የሙያው ስነምግባር የሚጠይቀውን ሁኔታዎች መሰረት ያደረገ ነው፡፡

14. "ዘመዳሞች" ማለት በለጋሽና በተለጋሽ መካከል የስጋ ወይም የጋብቻ ዝምድና ያላቸው የተፈጥሮ ሰዎች ናቸው፡፡

በዚህ መመሪያ ወስጥ ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለፀው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል ፡፡

https://chilot.me

4. **<u>የተፈፃሚነት ወሰን</u>**

1. ይህ መመሪያ በህይወት ባሉ የጋብቻ እና የስጋ ዘመዳሞች መካከል የሚደረግ የአካል ልገሳን እና የንቅለ ተከላ ህክምናን በተመለከተ የሚከሄዱ ተግባሮች ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

2. መመሪያው ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ላይ ተፈፃነት የለውም፤

ሀ. አእምሮው ከሞተ ሰው የሚደረግ ንቅለ ተከላ፣

ለ. ከሞተ ሰው የሚደረግ የአካል ንቅለ ተከላ፣

ሐ. የመራቢያ አካላት ንቅለ ተከላ፣

<u>ክፍል ሁለት</u>

<u>ስለ ለጋሽ እና በምክር ላይ የተመሰረተ ፍቃድ</u>

5. **<u>ለጋሽ ስለመሆን</u>**

የሰው የአካል ክፍል በህይወት ካለ ለጋሽ ለንቅለተከላ አላማ የሚወሰደው በለጋሽና በተለጋሽ መካከል የጋብቻ ወይም የስጋ ዝምድና ሲኖር እና በምክር እና ገለፃ ላይ የተመሰረተ ፍቃድ ከለጋሹ ሲገኝ ብቻ ነው፡፡

6. **<u>በህግ ስለሚፀና ፍቃድ</u>**

1. በዚህ መመሪያ አንቀፅ 5 መሰረት በምክር ላይ የተመሰረተ ፍቃድ እንደተሰጠ የሚቆጠረው፡-

ሀ. ለጋሹ ልገሳውን ለማድረግ በህግ የሚፀና ፍቃድ ማስጠት የሚችም ሲሆን፣

ለ. ለጋሹ ፍቃዱን የሰጠው በሙሉ ፍቃደኝነት ወይም ባለማታለል ወይም ከተፅዕኖ ወጪ ወይም ሳይገደድ ወይም በማንኛውም መንገድ ጉድለት በሌለበት ሁኔታ ሲሆን፣

ሐ. ለጋሹ በዚህ መመሪያ አንቀፅ 7 መሰረት በቂ መረጃ ሲያገኝ፣

መ. ለጋሹ መስማማቱን የሚገልፅ የፅሁፍ ማስረጃ ሲኖር ይሆናል፡፡

2. በዚህ አንቀፅ (1) (ሀ) መሰረት ህግ የሚፀና ፍቃድ ማስጠበት የሚችል ማለት

ሀ. እድሜው 18 እና ከዚያ በላይ የሆነ

ለ. የአእምሮ ጤና እክል የሌለበት ሚሰት ነው፡፡

3. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ 1 ላይ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለጋሹ እድሜው 18 አመት ባይሞላውም በልዩ ሁኔታ በሞግዚቱ ወይም ባሳዳሪው ፍቃድ ሰጪነት የፍልቁ አጥንት(ቦን ሚሮው) ሊለግስ ይችላል፡፡

4. የለጋሹ ፍቃድ የተገኘው በማታለል ወይም በማስገደድ ወይም በማስፈራራት ወይም የገንዘብ ጥቅም ለማስገኘት ወይም ለማግኘት ወይም በማንኛውም መንገድ ፍቃድን በህግ ፊት እንዳይፀና በሚያደርጉ በህግ በተደነገጉ ሁኔታ የተገኘ ከሆነ ፍቃዱ ጉድለት እንዳለበት ተቆጥሮ ወድቅ ይሆናል፡፡

5. ለጋሹ በማንኛውም ጊዜ ከላይ በተዘረዘረው አግባብ የሰጠውን ፍቃድ ማሰረዘን ንቅለተከላው ከመከናወኑ በፊት በፅሁፍ ወይንም በቃል ወይም በማንኛውም ሁኔታ ሊገልጽ ይችላል፡፡

7. ምክር እና ገለፃ

1. በዚህ መመሪያ መሰረት የለጋሹ ፍቃድ በምክር እና ገለፃ ላይ የተመሰረተ እንደሆነ የሚቆጠረው፣

ሀ. ለጋሹ በማንኛውም ሰዓት የልገሳውን ፍቃድ ማሰረዝ እንደሚችል ሲገለፅለት፤

ለ. ለጋሹን ለንቅለተከላ ለማዘጋጀት በሰውነት ላይ የሚደረግ የህክምና ሂደት፣ የሚወሰድ መድሃኒት እና መድሃኒቱ በሰውነት ላይ የሚያመጣው ለውጥ ሲገለፅለት፤

ሐ. ልገሳው እንዴት እንደሚከናን እና ምን ያህል ጊዜ እንደሚወስድ ሲገለፅለት

መ. ልገሳው በአጭር እና በረጅም ጊዜ ሊያስከት የሚችለው የጎንዮሽ ጉዳት ካለ ሲገለፅለት፤

ሠ. ከልገሳው በኃላ ሊመጡ የሚችሉ የአኗኗር ለወጦች እና መወሰድ ስለሚገባው ጥንቃቄ እና

https://chilot.me

ረ. ሌሎች አግባብ የሆኑ የህክምና እና ማህበራዊ ሁኔታዎች ገለፃዎች ሲደረግለት ነው፡፡

2. ማንኛውም ምክር እና ገለፃ ለጋሹ በሚረዳው ቋንቋ ወይም ምልክት መደረግ አለበት፡፡

3. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ 1 ላይ የተዘረዘሩት ለለጋሹ የሚደረጉ ምክር እና ገለፃዎች ከልገሳው በፊት ማስጠታቸውን የሚያመላክት ሠነድ በተቋሙ ተዘጋጅቶ እና ተረጋግጦ ለኮሚቴው መቅረብ አለበት፡፡

ክፍል ሶስት

ስለ ለጋሽ ሚረጃ እና የሚረጃ ጥንቅር

8. **ሚረጃ ስለ መመዝገብ**

1. ይህን መመሪያ ማስረት በሚደረግ በሚዘጋጅ የአሰራር ፕሮቶኮል ኮሚቴው የለጋሽ እና የተለጋሹን ሙሉ ሚረጃ ይመዘግባል፡፡

2. ስለለጋሹ የተሰጠው ሚረጃ በተገቢው ሁኔታ ሰነድ ተደርጎ መቀመጥ ይኖርበታል፡፡

3. የህክምና ተቋማት የአካል ንቅለተከላ ያደረጉ ሰዎችን ያጋጠማቸውን የጎንዮሽ ጉዳት ወይም ማንኛውም ውጤት መዝግበው ማስቀመጥ ይገባቸዋል፡፡

4. የተመዘገቡትን ሚረጃዎች በየጊዜው ለባለስልጣኑ ማስሪያ ቤት ሚስጥራዊነትን በጠበቀ ሚልኩ ማሳወቅ ይገባቸዋል፡፡

5. የአካል ንቅለተከላን ደህንነት እና ጥራት ለሚረጋገጥ በአካል ንቅለተከላ ላይ የተሰማራው የህክምና ቡድን አስፈላጊ የሆኑ የለጋሽ ሚረጃዎችን የማሰብሰብ እና በለጋሹ ላይ ያለውን ውጤት ለለጋሹ በአግባቡ መግለፅ አለበት፡፡

9. **ስለሚረጃ ይዘት**

1. በአካል ንቅለተከላ ላይ የተሰማራ የህክምና ባለሙያ ከንቅለተከላ በፊት ንቅለተከላው የሚከሄድበትን ተቋም፣ የአካል እና የለጋሽ ማለያ ፣ የለጋሹ የደም አይነት ፣ ፆታ፣ የትውልድ ቀን እና ዓመት ምህረት፣ ክብደት፣ ቁመት፣ የአደንዛዥ እፅ ተጠቃሚነት፣ ተላላፊ በሽታዎችን ጨምሮ ሌሎች አስፈላጊ ማስረታዊ የግል ሚረጃዎችን በማሰብሰብ የአካልና ለጋሽ ማለያ ሚረጃዎችን ማሰብሰብ ይኖርበታል፡፡

https://chilot.me

2. እንደ ሚገኝው መጠን እና አስፈላጊነት የላብራቶሪ ሚጃችን እና ሌሎች አስፈላጊ ሚጃዎችን ማብሰብ አለባቸው፡፡

3. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ 1 እና 2 የተጠቀሱት እንጉዳዩ አግባብነት ለተለጋም ያገለግላሉ፡፡

10. ሚጃን ስለማግኘት

1. የለጋሽን እና የተለጋሽን የወደፊት ጤንነት በአግባቡ ለማጠበቅ ሲባል የአካል ንቅለተከላ የሚካሄድ ተቋምና ባለሙያ የለጋሽ እና የተለጋሽን የጤና እና ሌሎች አስፈላጊ ሚጃዎችን ወደኋላ ተመልሶ ለማግኘት እንዲቻል ሚጃ ሟዝ አለባቸው፡፡

2. ንቅለተከላ የሚከሄደበት ተቋም ለጋሽ እና ተለጋሽን ወደኋላ ተመልሶ ለማግኘት እንዲቻል ለጋሽ እና ተለጋሽ የሚኖሩበትን እና የሚገኙበትን ስርዓት የማዘርጋት ሃላፊነት አለበት፡፡በንቅለተከላ ህክምና ምክንያት የሚገኝ ማንኛውም የህክምና ሚጃ ምስጢራዊ በሆነ መንገድ መቀመጥ እና ህግ በሚፈቅደው ሁኔታ ማጋለጥ የለበትም፡፡

3. ባለስልጣኑ ወይም በንቅለተከላ ጊዜ የሚከተፍ ማንኛውም አካል ሚጃን ወደኋላ ተመልሶ ማግኘት እንዲቻል በሂደት የተገኘን ሚጃ በአግባቡ ማከቀመጥ ይኖርበታል፡፡

4. ሚጃን ወደኋላ ተመልሶ ማግኘት እንዲቻል በዚህ መመሪያ መሰረት የተሰበሰበ ሚጃ እስከ ለ30 (ሰላሳ) አመታት መቀመጥ ይኖርበታል፡፡

ክፍል አራት

የአካል ክፍሎች ንቅለ ተከላ

11. **የአካል ክፍሎች ጥበቃ፣ ክብር እና ደህንነት**

1. ማንኛውም የአካል ክፍል እና ህብረ ህዋስ ለተቀባዩ ሊሰጥ የሚችለው ደህንነቱ፣ ጥራቱ እና ተስማሚነቱ ሲረጋገጥ ነው፤

2. የአካል ክፍሎች ደህንነት እና ጥራትን በተመለከተ ባለስልጣኑ የአሰራር ማስፈርት ሊያወጣ ይችላል፤

3. የአካል ክፍሎች እና ህብረ ህዋስ ህክምና በማስጠት ላይ የሚከተፍ ባለሙያ እና ተቋም የአካሉን ጥራት እና ደህንነት ለማስጠበቅ ተገቢውን ደረጃ እና ማስፈርት ማከተል አለበት፡፡

https://chilot.me

4. አካል ክፍል ለጋሽ የሚሚጠው ይህን መመሪያ መሰረት በማድረግ የሚዘጋጅ ዝርዝር ፕሮቶኮል ፣ የጤንነት ሁኔታውን እና የህክምና ታሪኩን መሰረት በማድረግ መሆን ይኖርበታል፡፡ በዚህ አይነት ምዝና ንቅለ ተከላው በጤንነታቸው ላይ ጉዳት የሚያደርስባቸውን ሰዎች ተሳታፊ እንዲሆኑ ሚፈቀድ የለበትም፡፡

5. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ 4 እንደተጠበቀ ሆኖ የተጠቀሰው የጤንነት ጉዳት ንቅለተከላውን ለማድረግ የሚያስችል መሆን አለመሆኑን የአገልግሎት ሰጭ ተቋሙ የህክምና ቦርድ የሚወሰነው ይሆናል፡፡

6. የለጋሹን የአካል ጉዳትና የስነልቦና ተፅእኖ ለመቀነስ የአካል ክፍል ከመወሰዱ በፊት አግበብ ያለው የህክምና ምርመራና እርምጃ መወሰድ አለበት፡፡

12. ከንቅለተከላ በኃላ የሚደረግ እንክብካቤ

ሀ. ከንቅለተከላው በኃላ ለለጋሽም ሆነ ለተቀባይ የሚደረገው አግባብ ያለው የህክምና እንክብካቤ ንቅለተከላውን የሰራው ተቋም ማከናወን አለበት፡፡

ለ. የህክምና ቅብብሎሽ ስርዓቱ በሚፈቅደው መሰረት የድህረ እቅለተከላ ህክምና በሌላ ተቋም ሊደረግ ይችላል፡፡

ሐ. ንቅለተከላ ከማከናወኑ አስቀድሞ ለህክምና የሚያስፈልገው አጠቃላይ ወጪ በህክምና ተቋሙ ተሰልቶ ለተለጋሽ ማለፅ አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ተግባርና ሃላፊነት

13. የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ተግባርና ሃላፊነት

ሀ. ከተለያዩ ተቋማት የተወጣጡ የብሄራዊ የንቅለተከላ ኮሚቴዎችን ያቋቁማል፤

ለ. የኮሚቴውን ስራ በየጊዜው ይቆጣጠራል፣ ሪፖርቶችን ይገመግማል፣ በሚቀርብለት ሪፖርት መሰረት ማስተካከያ ይሰጣል፤

ሐ. ኮሚቴው ለስራው የሚያስፈልጉትን ማንኛውም ግብአቶች ከባለስልጣኑ ጋር በጋራ በመሆን እንዲሟሉለት ድጋፍ ያደርጋል፡፡

https://chilot.me

14. **የባለስልጣኑ ተግባርና ሃላፊነት**

ሀ. የአካል ንቅለተከላ ለሚያካሄዱ የጤና ተቀዋማት እና ባለሙያዎች ልዩ ፍቃድ ይሰጣል፤

ለ. የአካል ንቅለተከላ ለሚያካሄዱ የጤና ተቋማት መሟላት የሚገባቸውን ማስፈርት ያወጣል፤

ሐ. የአካል ንቅለተከላ ለማካሄድ ፍቃድ የተሰጣቸውን የጤና ተቋማት ይቆጣጠራል፣ ይከታተላል፣ በየአመቱ ፍቃድ ያድሳል፣ ከደረጃቸው ዝቅ ያሉትን ፍቃዳቸውን ያሰርዛል፤

መ. የአካል ንቅለተከላ የሚያካሄዱ የጤና ተቋማት የሚያገኛቸውን መረጃዎች በሚስጥር ይጠብቃል፤

ሠ. የአካል ንቅለተከላ የሚያካሄዱ የጤና ተቋማት ሪፖርት በየጊዜው እየተከታተለ ይቀበላል፤ በሪፖርቱ ላይ ግብረ መልስ እና የስራ ማስተካከያ ትዕዛዝ ይሰጣል፤

ረ. በዚህ መመሪያ መሰረት የሚቋቋመውን ኮሚቴ ለስራው የሚያስፈልጉትን ማንኛውም ግብአቶች ከሚኒስቴር ማስሪያ ቤቱ ጋር በጋራ በመሆን ድጋፍ ያደርጋል፡፡

15. **የጤና ተቋም ተግባርና ሃላፊነት**

በዚህ መመሪያ መሰረት የንቅለተከላ የሚያከናውን ማንኛውም የጤና ተቋም ፡-

ሀ. የአካል ንቅለተከላ ለማካሄድ የሚችለው ከባለስልጣኑ ልዩ ፍቃድ ሲሰጠው ብቻ ነው፤

ለ. ፍቃድ ባገኘበት ማስፈርት መሰረት ስራን ያከናውናል፣ ፍቃዱን በየአመቱ ያድሳል፣ ፍቃዱን ለሌላ ሶስተኛ ወገን ወይም ተቋም ማስተላለፍ አይችልም፤

ሐ. የንቅለተከላን አስፈላጊነት በተቋሙ የህክምና ቦርድ ያስወስናል፤

መ. ባለስልጣኑ በወሰነው የጊዜ ገደብ ሪፖርት ያደርጋል፣ በሪፖርቱ መሰረት የተሰጡትን ግብረመልሶች እና ማዙካከያዎች ተግባራዊ ያደርጋል፤ ባለስልጣኑ የጠየቀውን ማናቸውንም መረጃ ይሰጣል፤

ሠ. የለጋሽን በምክር ላይ የተመሰረተ ፍቃድ እና የዝምድና መረጃዎችን አደራጅቶ ለንቅለተከላ ኮሚቴው ያቀርባል፤

ረ. የለጋሽንና የተለጋሽን መረጃ በሚስጥር ይጠብቃል፤ የጤንነትን ሁኔታ በአግባቡ ይመዘግባል፤ ከልገሳ በኃላ ወይም በልገሳው ጊዜ በጤና ላይ ሊደርስ የሚችል ጉዳት አለመኖሩ በምርመራ ያረጋግጣል፤

ሰ. ከኮሚቴው ፍቃድ ሲያገኝ ለንቅለተከላ የሚረዳ ቅድመ ምርመራ እና ህክምና ያካሄዳል፤

ሸ. ለንቅለተከላ ለሚወሰደው የለጋሹ አካል ከተለጋሹ ጋር የሚስማማ መሆኑን ያረጋግጣል፤

በ. ንቅለተከላ ከመካሄዱ በፊት ለጋሹ በማንኛውም ሰዓት ፍቃደኝነቱን የማንሳት መብቱን ያከብራል፤

https://chilot.me

ቀ. ለጋሹ ለንቅለተከላ ፍቃደኛ እንዲሆን ወይም ፍቃደኝነቱን እንዲያነሳ ለማድረግ የማባበል፣ የማታለል፣ የማስመን ስራዎች እንዳይሰሩ የበኩሉን ጥረት ያደርጋል፤

ተ. ንቅለተከላወን የሚካሄደው ተቋም በዚህ መመሪያ መሰረት ከንቅለ ተከላ በፊት የአካል እና ለጋሽ ማለያ ስራ መደረጉን፣በዚሁ መሰረት ሚጃ መያዙን እና አካሉ ከወጣ በኃላ በአግባቡ ለማጠበቅ ቅድመ ሁኔታዎች እንደተሟሉ ሚጋገጥ አለበት፣

ቸ. ለአካል ንቅለተከላ የሚውሉ ማንኛውም የህክምና መሳሪያዎች እና ተያያዥ መገልገያዎች አግባብ ያለውን የደህንነት እና ጥራት ደረጃ ማሟላታቸውን ሚጋገጥ አለበት፡፡

ኘ. ለንቅለተከላው አስፈላጊ የሆኑ የህክምና ዝርዝር ፕሮቶኮል ያወጣል፡፡

16. **የጤና ባለሙያዎች ሃላፊነት**

ሀ. የአካል ለጋሽ ሚጣ ወይም ምዝናን ጨምሮ አካል በሚጥበት እና ጥበቃ በሚካሄድበት ተቋም የሚካሄድ ማንኛውም የህልምና ተግባር መካሄድ ያለበት አግባብ ባለው እና በባለስልጣኑ የተፈቀደለት የህክምና ባለሙያ ብቻ ነው፡፡ በማንኛውም አካል ንቅለተከላ እስከ አካል ሚወገድ ድረስ የሚተፍ ማንኛውም የጤና ባለሙያ ብቃት ያለው እና ተፈላጊውን ስልጠና ያገኘ መሆን አለበት፡፡

ለ. የጤና ባለሙያ የአካል ልገሳው በጤናቸው ላይ ጉዳት የሚያደርስባቸው ሰዎች ለልገሳ ተሳታፊ እንዲሆኑ መፍቀድ የለበትም፡፡

ሐ. የአካል ንቅለተከላ ወስጥ የሚተፍ ማንኛውም የህክምና ባለሙያ ወይም የጤና ተቋም የአካሉን ጥራት እና ደህንነት ለማጠበቅ ተገቢውን መስፈርትና ፕሮቶኮል መከተል አለበት፡፡

17. **የብሄራዊ አካል ንቅለተከላ ኮሚቴ ተግባር፣ኃላፊነትና አሰራር**

በዚህ መመሪያ መሰረት የንቅለተከላ ከመካሄዱ በፊት የለጋሹን ፍቃደኝነት እንዲሁም በለጋሽና በተለጋሽ መካከል የጋብቻ ወይም የስጋ ዝምድና መኖሩን የሚያረጋግጥ ተጠሪነቱ ለሚኒስትሩ የሆነ ኮሚቴ የተቋቋመ ሲሆን ኮሚቴው፡–

1. ለንቅለተከላ ህክምና የቀረቡትን ለጋሽ እና ተለጋሽ በዚህ አንቀፅ ንዐስ አንቀፅ 8 በተሰጠው ዝርዝር መሰረት ዝምድና ያጣራል፤
2. የለጋሽን ፍቃደኝነት እና ከተለጋሹ ጋር ከአካል ንቅለተከላው ጋር የተያያዘ የጥቅምና የንግድ ግንኙነት እንደሌለው ያረጋግጣል፤
3. ለጋሽ እና ተለጋሹ ስልጣን ካለው አካል የሚያቀርቡትን ሚጃዎችን ይመረምራል፤
4. ኮሚቴው 8 (ስምንት) ያህል አባላት ይኖሩታል፡፡

   ሀ. የፌዴራል ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ተወካይ. ሰብሳቢ

   ለ. በፌዴራል ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር የሜዲካል አገልግሎት ዳይሬክቶሬት ....ፀሃፊ

   ሐ. በፌዴራል ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር የህግ ጉዳዮች ዳይሬክቶሬት...አባል

   መ. የሠራተኛ እና ማህበራዊ ጉዳይ ሚ ስቴር ተወካይ.....አባል

https://chilot.me

ሠ. የሴቶችና ህፃናት ሚኒስቴር ተወካይ.........አባል

ረ. የፌደራል ፖሊስ ኮሚሽን ተወካይ.......አባል

ሰ. የኢትዮጵያ የሕግ ባለሙያ ሴቶች ማህበር ተወካይ....አባል

ሸ. የአዲስ አበባ ጤና ቢሮ ተወካይ.....አባል

ቀ. የሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ጽ/ቤት ተወካይ...አባል

በ. የኢትዮጵያ የእምነት ተቋማት ህብረት ተወካይ...አባል

5. ከኮሚቴው አባላት ከግማሽ በላይ ከተገኙ ኮሚቴው ስብሰባውን ያካሂዳል፤

6. የኮሚቴው ውሳኔ በድምፅ ብልጫ ሲሆን እኩል ድምፅ ሲገኝ የኮሚቴው ሰብሳቢው ያለበት ወገን አሸናፊ ይሆናል፤

7. የኮሚቴው ማሰብሰቢያ ጊዜ እና ቦታ በኮሚቴው ዝርዝር የአሰራር ቢጋር ይወሰናል፤

8. ኮሚቴው ዝርዝር የአሰራር መመሪያ በማዘጋጀት ለሚኒስት አቅርቦ ያፀድቃል፡፡

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

18. የተከለከሉ ተግባራት

ይህን መመሪያ ማስረት በሚደረግ፡-

ሀ. በእርግዝና ወቅት ካለች ሴት የአካል ክፍል መውሰድ፣

ለ. በእስር ላይ ካሉ ሰዎች የአካል ክፍል መውሰድ፣

ከአእምሮ ህመማን የአካል ክፍል መውሰድ አይቻልም፡፡

19. የህግ ተጠያቂነት

1. ማንኛውም ንቅለተከላ የሚያከናውን የህክምና ባለሙያ እና ተቋም ንቅለተከላ ሲያከናውን የሙያውን የስለምግባር ደንብ እና አግባብ ያላቸውን የህግ ድንጋጌዎች ማክበር አለበት፡፡

2. በዚህ መመሪያ የተጠቀሱትን ድንጋጌዎች በተቃረነ መልኩ ንቅለተከላ የሚያካሄድ የህክምና ባለሙያ ወይም ተቋም የወንጀልና የፍትሐብሔር ተጠያቂነቱ እንደተጠበቁ ሆነው

   ሀ. ባለስልጣኑ እንደነገሩ ሁኔታና እንደ ጉዳዩ ክብደት ከፅሁፍ ማስጠንቀቂያ እስከ ፍቃድ ስረዛ ሊደርስ የሚችል እርምጃ ሊወስድ ይችላል፡፡

https://chilot.me

ለ. ተጎጂው አግባብ ባለው ህግ ተጠያቂ በሚደረግ ካሳ ሊያስከፍል ይችላል፡፡

ሐ. የካሳ አከፋፈልን በተመለከተአግባብ የሆነ የፍትሐብሔር ህግ ድንጋጌዎች ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

20. **የመተባበር ግዴታ**

ይህ መመሪያ ተግባራዊ እንዲሆን የሚመለከታቸው አካላትና የጤና ተቋማት የመተግበር ግዴታ አለባቸው፡፡

21. **የቅሬታ አቀራረብ**

ሀ. ከመያ ስለምግባር ጋር የተያያዙ ቅሬታዎች ለባለስልጣኑ መቅረብ አለባቸው፡፡

ለ. በብሄራዊ አካል ንቅለተከላ ኮሚቴ አሰራርና ውሳኔዎች ዙሪያ ያሉ ቅሬታዎች ለሚኒስቴሩ መቅረብ ይችላሉ፡፡

22. **መመሪያውን ስለሚሻሻልበት ሁኔታ**

ሚኒስቴሩ መመሪያውን ተግባራዊ ሲያደርግ ክፍተቶች ሲያጋጥሙ መመሪያውን ሊያሻሽለው ይችላል፡፡

23. **ተፈፃሚነት ስለሚዩኖራቸው ህጎች**

ከዚህ መመሪያ ጋር የሚቃረን ማንኛውም መመሪያና ልማዳዊ አሰራር ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

24. **መመሪያው ተፈፃሚ ስለሚሆንበት**

ይህ መመሪያ ከጥር ......ቀን 2007 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

ከሰተብርሃን አድማሱ(ዶ/ር)

የጤና ጥበቃ ሚኒስትር